

Gäller för: Ögonsjukvård

Giltig från: 2024-12-20

Innehållsansvar: Bella Johansson Iranipour, (belir), Överläkare

Giltig till: 2026-12-20

Godkänd av: Martin Thiel, (marth43), Verksamhetschef

Cytostatikahantering ögonkliniken Uddevalla

Reviderat i denna version

Länk till Cytostatikahantering NU-sjukvården är uppdaterad.

Sammanfattning/syfte

Detta är en lokal rutin där vi tagit ut det viktigaste från NU-sjukvårdens rutin Cytostatikahantering. Cytostatikahantering NU-sjukvården är en skyddsinstruktion som är ett komplement AFS 2005:05. Vilken ska finnas lätt tillgänglig på alla enheter som använder läkemedel med bestående toxisk effekt, som ett stöd i att säkerställa en säker arbetsmiljö för medarbetarna.

Länk till Cytostatikahantering NU-sjukvården:

<https://mellanarkiv-offentlig.vgregion.se/alfresco/s/archive/stream/public/v1/source/available/SOFIA/NU10092-2087047004-30/SURROGATE/Cytostatikahantering%20NU-sjukv%c3%a5rden.pdf>

Länk till AFS 2005:05: <https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/cytostatika-och-andra-lakemedel-med-bestaende-toxisk-effekt-afs-20055-foreskrifter/> Hälsorisker

Arbete med cytostatika innebär en potentiell arbetsmiljörisk. Det är av största vikt att personal som arbetar med cytostatika följer anvisningar i detta dokument för att på bästa vis undvika hälsorisker.

Cytostatika vid graviditet och amning

Av föreskriften AFS2005:5 framgår att cytostatika troligen kan påverka fostret under graviditet samt barnet under amningsperioden. Kvinnor och män som planerar graviditet, anställd som är gravid eller ammar har rätt att avstå arbete med cytostatika. Om de önskar ska de beredas möjlighet till andra arbetsuppgifter.

Cytostatika på ögonkliniken

Ögonkliniken använder sig av ett fåtal läkemedel som klassas som Cytostatika, ATCKod L01 Fluorouracil och Mitomycin.

Dessa läkemedel tillreds inte på kliniken utan levereras från APL som färdigblandad lösning.

Kan hämtas av undersköterska men ska sen överlämnas till sjuksköterska för kontroll, se nedan.

Kontroll vid mottagande av cytostatika-leverans

- Kontrollera adressetikett på kolli
- Kontrollera mot följesedel samt beställning
- Är påsen/sprutan hel och tillsluten? Finns det läckage?
- Ska förvaring ske i kylskåp eller i rumstemperatur? I skydd mot ljus?

Hantering av apoteksberedda cytostatika

Förvara den iordningställda dosen i minigrippåsen tills administrering sker.

Om cytostatika inte ska administreras direkt efter transport/avhämtning, måste hållbarhet och förvaring kontrolleras. Dessa uppgifter finns angivna på etiketten.

Rutin och skyddsinstruktioner vid hantering av cytostatika

Personlig skyddsutrustning

Skyddsrock och nitrilhandskar ska alltid användas vid arbete med cytostatika. Personlig skyddsutrustning som används vid arbete med cytostatika ska inte användas vid andra arbetsuppgifter.

Skyddsrock

Använd skyddsrock avsedd för cytostatikahantering.

På Marknadsplatsen finns det att beställa, och rocken heter då **Skyddsrock cytostatika**. Vid steril klädsel används rocken som finns i setet.

Handskar

Använd handskar avsedda för cytostatikahantering. Dra dessa över skyddsrockens mudd. Handskar byts genast vid spill, punktering, efter 30 minuters arbete samt mellan varje patient. Ett par nitrilhandskar avsedda för cytostatikahantering ger fullgott skydd, dubbla handskar kan användas för ytterligare ökat skydd.

På Marknadsplatsen finns det att beställa och handsken heter då **Handske kemikalie**. Vid steril klädsel används de handskar som står på hyllan som är uppmärkt med handskar för cytostatika.

Ögonskydd

Visir eller skyddsglasögon ska användas när det finns befogad risk för stänk i ögonen eller ansiktet. Ögonskölj/dusch ska finnas tillgänglig.

Andningsskydd

Vid arbete där risk finns för kontakt med cytostatikarester ska andningsskydd FFP 2R användas. Vid stort spill (>5 ml) ska andningsskydd FFP, klass 3 användas

Om läkemedel kommit i kontakt med huden eller ögonen skall hud/ögon omedelbart sköljas med stora mängder vatten.

Administrering

Om cytostatika förvarats i kyl tas det ut i direkt innan administrering.

Tillämpa basala hygienrutiner samt alltid noggrann handtvätt och handdesinfektion efter administrering av cytostatika.

Kontroll

Den som administrerar eller överlämnar ett läkemedel ska mot den dokumenterade ordinationen kontrollera

- Patientens identitet
- Läkemedlets namn, läkemedelsform och styrka
- Dosering
- Administreringsätt
- Administreringstillfälle

Även följande ska kontrolleras:

- att hållbarhetsdatum inte överskridits
- att läkemedlet är oskadat
- att injektionsvätskan har täta förslutningar och att ingen fällning uppstått eller synbara förändringar skett

Administrering på/i ögat

Utförs av läkare vid ögonkliniken.

Avfallshantering

Cytostatikakontaminerat avfall ska samlas i plastpåse. Plastpåsen ska förslutas noga. Plastpåsen läggs i en för ändamålet godkänd riskavfallsbehållare märkt med cytostatikaavfall. Behållaren ställs därefter i uppsamlingsrummet.

Etiketten på avfallsbehållaren fylls i med uppgift om vårdinrättning, avdelning, telefonnummer, datum och signatur.

Cytostatikaavfall och andra läkemedel med bestående toxisk effekt som samlats in får förvaras max 1 dygn i normal rumstemperatur. Därför ska hämtning ske dagligen.

Skärande och stickande avfall

Skärande och stickande avfall t.ex. kanyler och ampuller ska placeras i godkänd behållare för skärande/stickande avfall. Om de innehåller cytostatikarester placeras de i behållare för cytostatikaavfall.

Behållaren får fyllas till 3/4 och placeras väl försluten i den större gula plastbehållaren för cytostatikaavfall.

Spill

Cytostatika, cytotoxiska läkemedel, material och avfall kontaminerat av cytostatika ska alltid hanteras med försiktighet för att minimera risk för onödig exponering för omgivning, patient och personal.

Arbete ska utföras så att risk för spill, damm och aerosolbildning minimeras.

Ögondusch, handtvätt samt uppsamlingsmaterial för farligt avfall skall finnas tillgängligt vid hantering av cytostatika.

Spill - Allmänt

- Varna personal och patienter och avgränsa cytostatikaspillet.
- Vid omhändertagande av spill används skyddsrock med hel front, lång ärm med mudd, nitrilhandskar (ev. dubbla) och andningsskydd (FFP 2R). Vid risk för stänk använd skyddsglasögon.

Spill på ytor

- Utspild lösning torkas genast upp med absorberande torkduk. Undvik svepande rörelser. Arbeta utifrån och inåt.
- Rengör med mycket vatten, torka torrt.
- Kontaminerat material försluts i plastpåse och kasseras som "Cytostatika avfall och andra läkemedel med bestående toxisk effekt".

Spill på textilier

- Textilier som kontaminerats byts omedelbart och läggs i vattenupplösbar plastsäck, sedan i en gul yttersäck, som märks med sjukhus och avdelning.

Stänk i ögon

- Eventuella kontaktlinser tas ut direkt.
- Skölj omedelbart och rikligt i minst 15 minuter med vatten eller steril isoton natriumklorid 9 mg/ml. Använd helst ögonduschen.
- Kontakta ögonläkare.
- Dokumentera avvikelse i MedControl.

Spill på oskyddad hud

- Skölj omedelbart och rikligt i minst 10 minuter med vatten.
- Tvätta därefter noga med tvål och vatten.
- Dokumentera avvikelse i MedControl.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Ögonsjukvård

Innehållsansvar: Bella Johansson Iranipour, (belir), Överläkare

Godkänd av: Martin Thiel, (marth43), Verksamhetschef

Dokument-ID: NU10102-675416934-80

Version: 14.0

Giltig från: 2024-12-20

Giltig till: 2026-12-20